

**A CHURCH HISTORICAL AND CHURCH
POLITY STUDY OF THE UNIFICATION
PROCESS IN THE DUTCH
REFORMED CHURCH FAMILY**

by

HUGO HENDRIK VAN DER LINDE

Thesis submitted for the degree

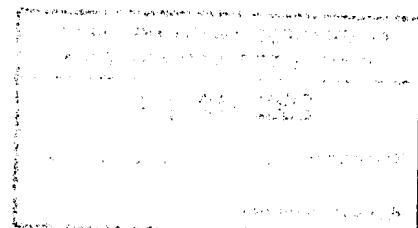
**Philosophiae Doctor
in
Theology**

at the

**Faculty of Theology
University of Pretoria**

PROMOTER: PROFESSOR JW HOFMEYR

May 2002

OPSOMMING

'N KERKHISTORIESE EN KERKREGTELIKE STUDIE VAN DIE KERKVERENIGINGSPROSES IN DIE NG KERKFAMILIE

deur

Hugo Hendrik van der Linde

Promotor: Professor JW Hofmeyr

Departement Kerkgeskiedenis en Kerkreg, Fakulteit Teologie,

Universiteit van Pretoria

Vir die graad: Philosophiae Doctor

Die eenheid van die kerk is 'n skriftuurlike werklikheid. Hierdie eenheid is nie alleen 'n geestelike eenheid nie, maar moet ook uitgroeï tot 'n konkrete, sigbare eenheid. Die NG Kerkfamilie in Suid-Afrika worstel met die vraag oor hoe hierdie eenheid sigbaar vergestalt moet word. Die NG Kerkfamilie bevind homself tans in 'n impasse en die vordering op die pad na kerklike eenheid het in 'n groot mate tot stilstand gekom.

Die studie stel die historiese en kerkregtelike verloop van die kerkverenigingsproses in die NG Kerkfamilie aan die orde. Vir bykans tweehonderd jaar was die NG Kerk èn kerk. Hierna het daar verwydering gekom en het dit gegroei vanaf die hou van aparte dienste tot die stigting van eie kerke op kleurgrondslag. Die NG Kerkfamilie het die moeisame pad na kerklike

eenheid begin stap. Hierdie proses is gekenmerk deur 'n wisselwerking tussen toenadering of 'n soeke na eenheid aan die een kant en verwydering of verskeurdheid aan die ander kant.

Die NG Kerk het die staatsbeleid van apartheid ondersteun en het dit skriftuurlik regverdig. Hierdeur het die kerk homself geisoleer en het die verskeurdheid groter geword in die NG Kerkfamilie. Die NG Sendingkerk het 'n Status Confessionis afgekondig en dit het aanleiding gegee tot die Belydenis van Belhar. Hiermee het die NG Sendingkerk die verdeeldheid ook in 'n belydenis verwoord. Die NG Kerk het veral sedert 1990 'n hand van versoening uitgereik en gekies vir een kerkverband. Eenheid het totstand gekom tussen die NG Sendingkerk en die NG Kerk in Afrika met die stigting van die Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider-Afrika (1994). Ongelukkig het interne weerstand in die hofsaal geëindig en het 'n deel van die NG Kerk in Afrika bly voortbestaan.

Die kerkverenigingsproses het verval in 'n slakkepas en het uiteindelik in 'n impasse beland. Hoewel kontak op plaaslike vlak en nuwe gesprekspotensiaal op sinodale vlak ontgin is, is weinig vordering gemaak. Verskeie struikelblokke in die pad na kerklike eenheid belemmer die vordering met die kerkverenigingsproses in die NG Kerkfamilie. Die studie toon aan dat meer as net teologiese, kerklike en kerkregtelike faktore dikwels 'n rol speel in die vordering al dan nie met kerkverenigingsprosesse. Almal van ons sonder, bewustelik of onbewustelik, bepaalde faktore uit in die proses. Die

gespreksgenote het dikwels nie dieselfde einddoelwit nie en dit het tot gevolg dat verskillende agendas 'n bepalende rol in die verenigingsproses speel.

Prinsipiële-kerkregtelike beginsels lê onder andere ten grondslag van 'n suksesvolle kerkverenigingsproses. Hierdie fundamentele vertrekpunte in die gereformeerde kerkreg moet as basis dien vir die kerkverenigingsproses in die NG Kerkfamilie. Verskillende modelle vir kerkeenheid is in die verlede reeds aangebied as oplossings vir die strukturele eenheid.

Hierdie studie bied 'n dinamiese, bifokale versoeningsmodel aan vir die proses van kerkvereniging in die NG Kerkfamilie. Hierdie model wil dinamiese groei teweeg bring in die onderlinge verhoudings en intussen ook geleentheid skep vir outentieke verantwoordbare verhoudingstigting. Twee fokus- of groeipunte (sinodale en plaaslike vlak) werk gelyktydig om die proses te bevorder en versoening vorm die basis vir hernude groei tot eenheid.

SLEUTELTERME

NG Kerkfamilie	Reformed Church in Africa
Eenheid	Belydenis van Belhar
Kerkverband	Kerkvereniging
Versoening	Kerklike eenheid
NG Kerk	Konvent
NG Kerk in Afrika	Eenheid en verskeidenheid
Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider-Afrika	Status Confessionis

Summary

A CHURCH HISTORICAL AND CHURCH POLITY STUDY OF THE UNIFICATION PROCESS IN THE DUTCH REFORMED CHURCH FAMILY

by

Hugo Hendrik van der Linde

Promotor: Professor JW Hofmeyr

Department of Church History and Church Polity, Theological Faculty

University of Pretoria

For the degree: Philosophiae Doctor

The unification of the church is a scriptural reality. This unity is not only a spiritual unity, but must also develop into a concrete, visible unity. The Dutch Reformed Church family in South Africa are struggling with the question of how this unity should be visibly embodied. The Dutch Reformed Church family presently finds itself in an impasse and the progress on the road to ecclesiastical unity has, to a large extent, come to a standstill.

The study allows discussion on the church historical and church polity course of the unification process of the church in the Dutch Reformed Church family. For almost two hundred years the Dutch Reformed Church (NG Church) was one church. After this, a division occurred and it grew from holding separate services to the establishment of own churches based on colour. Then the Dutch Reformed

Church (NG Church) began the arduous road to ecclesiastical unity. This process was characterised by an interaction between reconciliation or a search for unity on the one side, and alienation or dissension on the other side.

The Dutch Reformed Church (NG Church) supported the government's policy of Apartheid and justified it scripturally. By doing this, the church isolated itself and the dissension became more widespread in the Dutch Reformed Church family. The NG Missionary Church had a Status Confessionis promulgated and gave rise to the Confession of Belhar. Thereby the NG Missionary Church also expressed the dissension in a confession. The Dutch Reformed Church (NG Church) stretched out a hand of reconciliation particularly since 1990 and opted for one church relationship. Unity came about between the NG Missionary Church and the NG Church in Africa with the founding of the United Reformed Church in Southern Africa in 1994. Unfortunately, internal resistance ended in the law courts and only part of the NG Church in Africa survived.

The unification process of the church fell into a snail's pace and eventually landed in an impasse. Although contact on local level and new potential for dialogue was cultivated on synodical level, little progress was made. Various stumbling blocks on the road to church unity thwarted the progress of the unification process of the Dutch Reformed Church family. The study reflects whether or not more than only theological, ecclesiastical and church polity factors often play a role in the progress of the unification processes of the church. We all

exempt, whether intentionally or not, certain specific factors in the process. The fellow conversationalists often do not have the same goal and the result is that various agenda's play a determining role in the unification process.

Fundamental church polity principles, inter alia, lay the foundation of a successful unification process in the church. These fundamental points of departure in the reformed church polity must serve as a basis for the unification process in the Dutch Reformed Church family. Various models for the unity of the church have already in the past been presented as solutions for structural unity.

This study presents a dynamic, bifocal reconciliation model for the unification process of the church in the Dutch Reformed Church family. This model aims at bringing about dynamic growth in mutual relationships, simultaneously also creating an opportunity for establishing authentic, accountable relationships. Two focal- or growth points (on synodal and local level) work together simultaneously to promote the process, and reconciliation forms the basis for renewed growth toward unity.

KEY TERMS:

Dutch Reformed Church family	Reformed Church in Africa
Unity	Confession of Belhar
Religious denomination	Ecclesiastical unification
Reconciliation	Church unity

NG Church

Convent

NG Church in Africa

Unity and diversity

Uniting Reformed Church in

Status Confessionis

Southern Africa

ZUSAMMENFASSUNG

**Eine kirchengeschichtliche und kirchenrechtliche Studie über den
Kirchenvereinigungsprozess in der NG Kirchenfamilie**

Von

Hugo Hendrik van der Linde

Promotor: Professor JW Hofmeyr

Abteilung für Kirchengeschichte und Kirchenrecht, Fakultät Theologie

Universität zu Pretoria

Zum Gradstudium: Philosophiae Doctor

Die Einheit der Kirche ist biblische Wirklichkeit. Diese Einheit ist nicht nur eine geistliche Einheit, sondern muß auch weiterwachsen zu einer konkreten, sichtbaren Einheit. Die NG Kirchenfamilie in Südafrika ringt um die Frage, wie diese Einheit gestaltet werden soll. Die NG Kirchenfamilie befindet sich z.Zt. in einer Sackgasse und ein Fortschritt auf dem Weg kirchlicher Einheit ist nicht mehr im Gange.

Die Studie stellt den historischen und kirchenrechtlichen Verlauf des Kirchenvereinigungsprozesses in der NG Kirchenfamilie dar. Fast 200 Jahre lang bestand die NG Kirchenfamilie aus eine Kirche. Danach ging es auseinander; angefangen beim Feiern getrennter Gottesdienst bis zur verschiedener Hautfarbe. Die NG Kirchenfamilie begann den langwierigen Weg zur kirchenlichen Einheit. Dieser Prozess wurde durch die Wechselwirkung zwischen den

Annäherungsversuchen nach Einheit einerseits, und dem Auseinandergehen oder Zerrissenheit andererseits, gekennzeichnet.

Die NG Kirche unterstützte die Apartheid als Staatspolitik und rechtfertigte sie von der Schrift her. Dadurch schloß sich die Kirche ab und verschlimmerte sich die Zerrissenheit in der NG Kirchenfamilie. Die NG Missionskirche kündigte einen Status Confessionis an, der zum Belhar-Bekenntnis führte. Dadurch nahm die NG Sendingkerk die Trennung als Wort in ein Bekenntnis auf. Vor allem während der 1990er streckte die NG Kirche die Hand zur Versöhnung aus und erwünschte sich einen Kirchenverband. Die Vereinigung von NG Missionskirche und NG Kirche in Afrika führte zur Gründung der Vereinigenden Reformierten Kirche im Südlichen Afrika (1994). Leider führte ein interner Widerstand zu einem Gerichtsverfahren und dem Fortbestand eines Teils der NG Kirche in Afrika.

Der Kirchenvereinigungsprozess ging im Schneckentempo weiter und landete endgültig in einer Sackgasse. Obwohl Beziehungen auf Lokalebene und Möglichkeiten des Gesprächs auf Synodalebene gesucht wurden, konnten kaum Fortschritte gemacht werden. Mehrere Stolpersteine auf dem Weg zur kirchlichen Einheit verhindern den Fortschritt der Vereinigung in der NG Kirchenfamilie. Die Studie zeigt, wie oft auch andere Gründe, als die theologischen, kirchlichen und kirchenrechtlichen, den Kirchenvereinigungsprozess fördern, bzw. aufhalten. Jede/r hebt, bewußt oder unbewußt, bestimmte Gründe hervor. Gesprächspartner streben

oft nicht das gleiche Ziel an, und dieses führt dazu, daß verschiedene Tagesordnungen den Vereinigungsprozess bestimmen.

Ein erfolgreicher Kirchenvereinigungsprozess bedarf unter anderem grundlegender, kirchenrechtlicher Prinzipien. Solche grundlegenden Ansatzpunkte des reformierten Kirchenrechts müssen die Basis für den Kirchenvereinigungsprozess in der NG Kirchenfamilie bilden. Verschiedene Modelle wurden bereits in der Vergangenheit als Lösung zur strukturellen Einheit vorgeschlagen.

Diese Studie stellt ein dynamisches, doppelsichtiges Versöhnungsmodell für den Prozess der Kirchenvereinigung in der NG Kirchenfamilie dar. Dieses Model bezweckt den dynamischen Wachstum gemeinsamer Beziehungen, während inzwischen auch Möglichkeiten für authentische und verantwortliche Beziehungen geschaffen werden. Beide Wachstumsgebiete, Synodal- und Lokalebene, stehen im Brennpunkt der Studie und fördern gleichzeitig den Prozess, während Versöhnung die Grundlage zu erneutem Wachstum der Einheit bietet.

WICHTIGE BEGRIFFE

NG Kirchenfamilie	N G Kirche
Einheit	NG Kirche in Afrika
Kirchenverband	Vereinigende Reformierte Kirche
Versöhnung	im Südlichen Africa
Reformed Church in Africa	Konvent

Hierdie studie is aangepak met die wete dat NP van Wyk Louw (1970:34) korrek is:

**“Die selfversekerdheid-
dié wil ons omsit in versigtige vra
en wete van ons eie diep onwetenheid.”**

**Opedra in herrinnering aan my ouers,
Gert en Corra van der Linde.**

DANKWOORD

Aan die einde van 'n moeisame pad kan ek nie anders as om met soveel dankbaarheid terug te kyk op die pad waarlangs ek geloop het nie. By die voltooiing van diè studie spreek ek graag my opregte dank en waardering teenoor 'n aantal persone en instansies uit. Sonder hulle liefde, ondersteuning, bystand, inspirasie en leiding sou dit nie vir my moontlik gewees het om hierdie studie te kon voltooi nie.

Hiermee bring ek die dank, eer en aanbidding aan my Hemelse Vader wat my die krag, gesondheid en die geleentheid gegee het om hierdie studie te kon onderneem. Uiteindelik is alles genade uit die liefdevolle Vaderhand. Aan God kom al die lof en die eer toe!

'n Besondere woord van dank aan my promotor, Prof. Dr. JW Hofmeyr. Sy volgehoue leiding, entoesiasme en motivering was in 'n groot mate die dryfveer agter hierdie studie. Geen moeite om my in die studie te lei en by te staan was vir hom te veel nie. Met sy deeglike leiding en gebalanseerde, deurdringende en wetenskaplike kritiek het hy my met geduld op hierdie pad gerig en gelei. Die voorbeeld, vriendskap en leiding wat ek ontvang het sal ek nooit vergeet nie.

Baie dankie aan almal wat deel aan my teologiese vorming gehad het.

Aan Mnr Hennie de Wet wat die taalversorging van hierdie proefskrif hanteer het, 'n spesiale woord van dank. Die netjiese en fyn taalkundige versorging spreek van ywer en toewyding.

Ek kan nie anders nie as om dank en erkentlikheid uit te spreek teenoor die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika. Dit bly 'n voorreg om 'n bedienaar van die Woord in hierdie Kerk te wees. Ek is groot dank verskuldig aan die gemeentes waarin ek tot hiertoe kon werk, naamlik Potchefstroom-Noord en Bonaeropark (Kemtonpark). Veral te opsigte van die gemeente waarin ek tans werk asook my kollega, Ds Johan Marais, vir hul ondersteuning en belangstelling.

Baie dankie aan my skoonouers, al my familielede en vriende vir hul voortdurende belangstelling en voorbidding.

Aan my kinders, Charmé en Henko, dankie vir julle liefde, aanmoediging en geduld. Hulle moes dikwels ontbeer sodat ek hierdie studie kon voltooi.

'n Baie groot dankwoord aan my liewe vrou, Charlotte, wat my deurentyd gemotiveer het. Haar aanmoediging om die studie te voltooi het oneindig baie beteken. Haar liefde en hulp met die afronding van die proefskrif sal my altyd bybly.

Hugo H van der Linde: Kemtonpark 2002.

INHOUDSOPGAWE

1.	INLEIDING	1
1.1	'n Kerkhistoriese en Kerkregtelike studie	2
1.2	Aktualiteit van die studie	5
1.3	Vraagstelling en Hipotese	7
1.4	Metode en werkswyse	8
1.5	Terreinafbakening	10
2.	KERK OP EENHEID GEBOU	12
2.1	Die NG Kerk as eerste Europese Kerk op Suid-Afrikaanse bodem	12
2.2	Sending: 'n Saak van hoë prioriteit	16
2.3	'n Eie Kerkverband kom tot uiting in eie Sinodes	20
2.3.1	Die eerste Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika: 1824	20
2.3.2	Die Kerk kry sy eie sendeling: 1826	21
2.3.3	1829: 'n Moeilike vraag word ter tafel geneem	22
2.3.4	'n Nuwe reglement word gebore	25
2.3.5	Vier Sinodes handhaaf die besluit om eenheid	26
2.4	Kerklike eenheid word geografies versteur (1834 – 1854)	28
2.4.1	Voorspel tot die Groot Trek	28
2.4.2	Die oorsake van die Groot Trek	30

2.4.3	Die invloed op kerklike terrein	32
2.5	Evaluering	33
3.	GEDWONGE VERWYDERING BRING VERSKEURDHEID	35
3.1	“Vanweë die swakheid van sommige” – Die Sinode van 1857	35
3.2	Kerklike eenheid binne eie geledere word versteur	40
3.2.1	Die ontstaan van die Nederduitsch Hervormde Kerk	41
3.2.2	Die Gereformeerde Kerk (GKSA) ontstaan as nuwe kerk op Suid-Afrikaanse bodem	44
3.2.3	Loedolff-saak 1862: Kerkverband word begrens deur staatsgrense	47
3.2.4	Die Ned Geref Kerk op selfstandige en afsonderlike sinodale weë	50
3.2.4.1	Die Ned Geref Kerk in die Vrystaat	51
3.2.4.2	Die Ned Geref Kerk in Natal	52
3.2.4.3	Die Ned Geref Kerk in Transvaal	53
3.3	Ontwikkeling van afsonderlike geboue vir die bearbeiding op kleurgrondslag	54
3.4	Groei van afsonderlike gemeentes op kleurgrondslag	60
3.5	Ontstaan en groei van afsonderlike Kerke op Kleurgrondslag	72
3.5.1	“Nederduitse Gereformeerde Zendingkerk”	72

3.5.2	Nederduitse Gereformeerde Kerk in Afrika	76
3.5.3	Reformed Church in Africa	83
3.6	Evaluering	87
4.	TOENADERING OP PLAASLIKE EN INTERNASIONALE VLAK BRING HOOP VIR EENHEID	90
4.1	Die soeke na kerklike eenheid tree op die voorgrond in Suid-Afrika	90
4.1.1	Kortstondige kerkvereniging in Transvaal	91
4.1.2	Die Raad van Kerke as band van gemeenskap	94
4.1.3	Poging tot kerkvereniging misluk	102
4.1.4	Herstelde Kerkverband vir die NG Kerk word 'n werklikheid	106
4.1.5	Die Federale Raad van NG Kerke	110
4.2	Wêreldwye ekumeniese oplewing bring hoop vir Eenheid	112
4.2.1	Die Internasionale Sendingraad as strewe tot missionêre eenheid	113
4.2.2	Wêreldraad van Kerke: Kerkeenheid as ekumeniese ideaal	115
4.3	Evaluering	119
5.	APARTHEID VERHARD DIE VERSKEURDHEID	121
5.1	Die NG Kerk op weg met Apartheid	121

5.1.1	Die pad na kerklike isolasie word voorberei	121
5.1.2	Apartheid bring vertroebeling in verhoudings	124
5.1.3	Skriftuurlike regverdiging as antwoord deur die NG Kerk	130
5.2	Cottesloe: 'n Waterskeiding in die pad na eenheid	135
5.3	Die afdraande pad van isolasie bring verwydering in plaas van eenheid	142
5.3.1	Die stigting van die Christelike Instituut	143
5.3.2	Ras, Volk en Nasie en Volkereverhoudinge in die lig van die Skrif	144
5.3.3	Buitelandse Ekumeniese bande verbrokkel	146
5.3.4	Die NG Kerk ontvang geheime staatsgeld	147
5.4	Eenheid in die weegskaal: Kritiek teen apartheid binne eie kring	147
5.4.1	Verset groei uit die jonger NG Kerke	148
5.4.2	Stemme binne die NG Kerk spreek duidelik	153
5.5	Die jonger NG Kerke en hulle strewe tot eenheid	156
5.6	Die vergadering van die Wêreldbond van Gerefor- meerde Kerke: Ottawa 1982	167
5.7	Die NG Sendingkerk verwoord verdeeldheid	169
5.7.1	Die verklaring van 'n status confessionis	170
5.7.2	Die Belydenis van Belhar	173
5.8	Suid-Afrika in die smeltkroes van konflik	177
5.9	Evaluering	180

6.	VERANDERDE PERSPEKTIEWE EN KERKVERENIGING DUI 'N NUWE RIGTING AAN	182
6.1	Die NG Kerk se koersverandering skep 'n nuwe klimaat vir eenheid	182
6.1.1	Herbesinning en reformasie is onafwendbaar	182
6.1.2	Kerk en Samelewing 1986	185
6.1.3	Protes lei tot kerkstigting	188
6.2	Slaggate in die pad na kerklike eenheid	190
6.2.1	Gesprek rondom kerkeenheid vorder nie	191
6.2.2	Vereeniging-beraad: 'n Geleendheid onbenut gelaat	193
6.3	1990: 'n Waterskeidingsjaar vir die NG Kerk	195
6.3.1	Apartheid word tot 'n sonde verklaar	195
6.3.2	Die NG Kerk kies vir één kerkverband	196
6.3.3	Die Rustenburg Kerkeberaad: "Beraad van skuldbelydenis"	198
6.4	Die Reformed Church in Africa reik die "Laudium Declaration" uit	204
6.5	Kerkvereniging tussen twee lede van die familie word 'n werklikheid	205
6.5.1	Die NG Sendingkerk en die NG Kerk in Afrika beweeg nader aan mekaar	205
6.5.2	Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider-Afrika: 14 April 1994	209
6.6	Evaluering	212

7.	POGINGS TOT EENHEID VORDER NIE	214
7.1	Die NG Kerk reik 'n hand van versoening uit in sy Strewe na kerklike eenheid	214
7.1.1	1994: "Sinode van versoening"	215
7.1.2	Besluite oor kerkeenheid gee rigting aan 'n nuwe pad	216
7.1.3	Gesamentlike Kommissie se werksaamhede onafgehandel gelaat	217
7.1.4	Kerkorde 1994 en riglyne vir 'n model vir een verband in die NG Kerk-familie word as gespreksbasis bepaal.	221
7.1.5	"Sodat almal een kan wees..."	224
7.2	Die gesprek oor kerklike eenheid dreig om tot stilstand te kom	227
7.2.1	Interne weerstand binne die Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider-Afrika eindig in die hofsaal	226
7.2.2	Verskille oor Belydenis van Belhar pootjie die proses	235
7.3	Samesprekings te Goudini: 2-4 September 1998	248
7.4	Die proses verval in 'n slakkepas en beland in 'n impasse	250
7.5	Kontak op plaaslike vlak bring nuwe hoop	253
7.6	Gesprekspotensiaal word op Sinodale vlak ontgin	257

7.7	Evaluering	264
8	PRINSIPIEEL-KERKREGTELIKE BEGINSELS TEENWOORDIG IN DIE KERKVERENIGINGSPROSES	266
8.1	Skriftuurlike grondslag is ononderhandelbaar	266
8.2	Fundamentele vertrekpunte in die Presbiteriale- Sinodale kerkregering dien as rigtingwysers	271
8.3	Verskeidenheid volg op eenheid	273
8.4	Die plaaslike gemeente is volwaardige seifstandige kerk	276
8.5	Die Kerkverband: Wenslik en noodsaaklik	279
8.6	Evaluering	285
9.	STRUIKELBLOKKE IN DIE PAD NA KERKLIKE EENHEID IN DIE NG KERKFAMILIE	288
9.1	Die Belydenis van Belhar belemmer die fokus op eenheid	289
9.2	Die “Albatros sindroom” van apartheid	298
9.3	“... the DRC is being kept hostage by their fears”: Waar of vais?	300
9.4	Resente realiteite vorm nuwe teëlaarde vir agterdog en steriotipering	303
9.5	Onafgehandelde sake skep probleme in die onderlinge verhoudings	306

9.6	Onsensitiewe en ondeurdagte optrede bevorder agterdog	310
9.7	Aanbied van politieke oplossings vir die eenheid-vraagstuk skeep onrus	315
9.8	Leierskap skiet tekort aan innoverende en kreatiewe inisiatief	318
9.9	Ambivalensie in die kerk skeep onsekerheid	321
9.10	Finansies: 'n moeilike versperring in die pad	323
9.11	Gebrek aan genoegsame kontak op plaaslike vlak lei tot die gevoel van skeiding	324
9.12	Botsende standpunte rondom taal dien as remskoen vir eenheid	326
9.13	Kerklike eenheid is nie hoog genoeg op die agenda nie	328
9.14	Opregte liefde, versoening en vergifnis ontwyk die NG Kerkfamilie	329
10.	MODELLE VIR KERKEENHEID	333
10.1	Die NG Kerk in Afrika gee die eerste tree	334
10.1.1	Evaluering	337
10.2	Die NG Kerk plaas riglyne vir een kerkverband op die tafel	338
10.2.1	Evaluering	342

10.3 Die Verenigende Gereformeerde Kerk voeg eenheid en verskeidenheid saam	343
10.3.1 Evaluering	344
10.4 Oorkoepelende Sinode: 'n uitgediende model	345
10.5 Die Geestelike model fokus op die onsigbare kerk	347
10.5.1 Evaluering	348
10.6 Eskatologiese model plaas die eenheid in die toekoms	349
10.6.1 Evaluering	350
10.7 'n Federale vorm van kerkverband in die konsultatiewe model	351
10.7.1 Evaluering	352
10.8 Organiese eenheid as gesindheid	353
10.8.1 Evaluering	355
11. SAMEVATTING EN SLOTSOM	353
11.1 Meer faktore speel 'n rol in die vordering van die kerkverenigingsproses	356
11.2 Die bewustelike of onbewustelike uitsondering van faktore dien nie die eenheidsproses nie	360
11.3 Ooreenstemming in terme van die einddoelwit is belangrik	362
11.4 Fokusse en uitdagings op die pad vorentoe	363
11.4.1 'n Sinodale vorm van kerkverband word in die vooruitsig gestel	364
11.4.2 'n Prosesmatige benadering word vereis	365

11.4.3	Doelgerigte hantering van die belydenis-kwessie is onafwendbaar	366
11.5	Eie model: 'n Dinamiese, bifokale versoeningsmodel	369
11.5.1	Dinamiese voortgang	369
11.5.2	Twee groeipunte gelyktydig aan die werk	370
11.5.3	Skakeling en kontak skep geleentheid vir Outentieke, verantwoordbare verhoudingstigting	373
11.5.4	Versoening vorm die basis vir hernude groei tot eenheid	375
BRONNELYS		377